

УДК 338.432:330.341.1

РОЛЬ ІНФРАСТРУКТУРИ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Болтянська Н.І., к.т.н.,

Комар А.С.,

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна.*

Найважливішим чинником розвитку агропромислового комплексу є державне регулювання, яке відбувається через цінову, податкову, антимонопольну, фінансово-інноваційну, зовнішньоекономічну політику та нормативно-правове забезпечення.

Основними складовими державного регулювання агропромислового комплексу економіки є: визначення стратегічних цілей розвитку АПК та способів їх досягнення; розробка комплексних інноваційно-інвестиційних державних програм та організаційно-методологічне і ресурсне забезпечення реалізації регіональних програм; моніторинг попиту і пропозиції на внутрішніх і зовнішніх ринках продовольчих товарів і сировини, а також прогнозування на цій основі ринкової кон'юнктури на близьку і далеку перспективу; контроль за якістю вирощеної сільськогосподарської сировини та вироблених з неї продуктів харчування у відповідності до стандартів, які діють у СОМ; регулювання земельних відносин та контроль за дотриманням екологічних норм ведення господарської діяльності; гарантована закупівля державою частини вирощеної сільгоспвиробниками продукції по договірним цінам [1-4].

До заходів державної підтримки сільськогосподарського виробництва належать: бюджетне фінансування програм розвитку сільського господарства в регіоні; пільгове оподаткування; запровадження пільгових короткострокових та довгострокових послуг; страхування товаровиробників; стимулювання зростання якості продукції рослинництва і тваринництва; цінове регулювання.

Державна підтримка здійснюється також шляхом компенсації сільськогосподарським підприємствам 80 % вартості використаної та оплаченої електроенергії для поливу сільськогосподарських культур на зрошуваних землях та заповнення водою земельних чеків для вирощування рису [5-7].

Залучення коштів місцевого і державного бюджетів на виконання програм і заходів дасть змогу значно збільшити фінансові потоки аграрних підприємств, розширити їх економічні та технічні можливості, ефективно реалізувати накопичений виробничий і трудовий потенціал, покращити конкурентне середовище [8,9].

В аграрній сфері формування і розвиток інфраструктури є обов'язковою умовою ефективної взаємодії суб'єктів основного і допоміжного виробництва, що зв'язує попит і забезпечує перетворення всіх видів ресурсів у фактори виробництва [10], що сприяє створенню загальних передумов відтворювального процесу, зростання і розвитку агропромислового виробництва.

Інфраструктура як сфера агропромислового комплексу має свої особливості:

- інфраструктура АПК представлена в якості збірного блоку, що включає різні галузі, виробництва і види діяльності,
- її зв'язок з іншими складовими частинами АПК здійснюється переважно на основі функціонального поділу праці,
- на функціонування інфраструктури впливають процеси циклічності, характерні для сільськогосподарського виробництва, що зумовлює і відповідний процес діяльності пов'язаних з ним галузей інфраструктури.

В даний час в Україні особлива увага повинна приділятися формуванню та розвитку інфраструктурного комплексу АПК.

Проблема низької якості інфраструктури України присутня у всіх її складових. Ситуація ускладнюється недостатньою взаємодією між різними галузями, незначним припливом інвестицій, застарілою системою регулювання і високим ступенем зносу основних фондів. Система інфраструктури АПК наведена на рис. 1.

Погіршення стану сільської місцевості пов'язано з нерозвиненістю або деградацією інфраструктури. Тому є комплекс причин, основними є яких є транспортна та соціальна. Таким чином, проблему інфраструктурного забезпечення території необхідно розглядати у комплексі.

Деградація села, скорочення чисельності населення та інші факти безпосередньо залежать від інфраструктури (виробничої, соціальної, транспортної).

У 1990-х рр. агропромисловий комплекс зазнав значного реформування, що безпосередньо позначилося на стані сільських поселень; виробники сільськогосподарської продукції і підприємства по переробці не змогли швидко адаптуватися до нових умов господарювання; значна диференціація населення за доходами, рівнем життя призвели до:

- скорочення обсягу виробництва;
- збільшення відтоку населення із сільської місцевості в міську. У сільській місцевості молоді фахівці не залишаються на постійне місце проживання через незадовільні побутові та інфраструктурні умови, а також значну диференціацію рівня життя та відсутність перспективи розвитку.

У багатьох сільських населених пунктах відсутні необхідні для забезпечення нормальних умов життя комунікації (дороги, газ тощо), в результаті чого молоді фахівці, що пройшли навчання в місті, не бажають повертатися в сільську місцевість, справедливо вважаючи умови життя там значно більше гіршими;

- зміни структури виробництва і виробників;
- погіршення стану інфраструктури (виробничої, соціальної, транспортної).

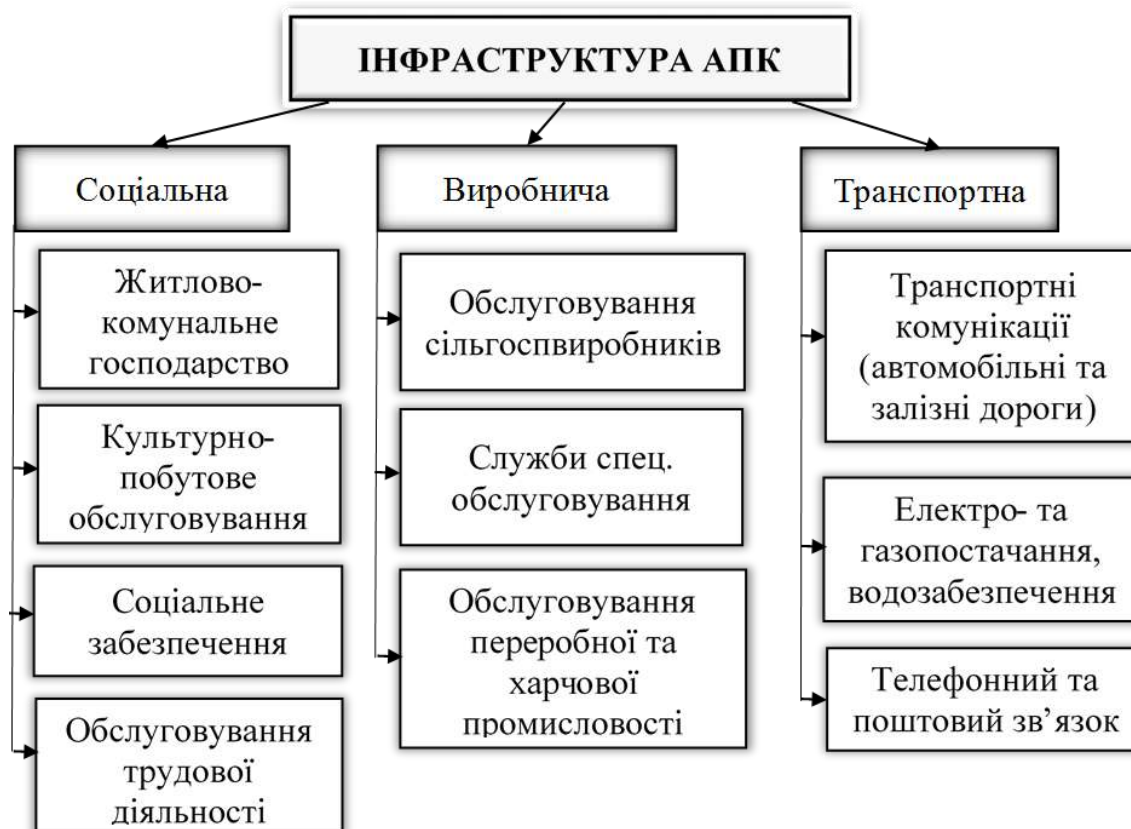

Рис. 1. Система інфраструктури агропромислового комплексу

Наслідком вищенаведених причин відбулося:

у сфері виробничої інфраструктури

- відставання рівня техніки і технології від іноземних конкурентів,
- нестача фахівців для роботи на підприємствах АПК,
- зміна стану ресурсної бази виробничого процесу (в т. ч. добрива та засоби боротьби з шкідниками),
- часті зміни в структурі власників,
- нестабільність цінової політики на ринку постачальників фінансових послуг (кредити, страхування і т. п.), паливо-мастильних матеріалів та ін.

у сфері соціальної інфраструктури

- скорочення закладів охорони здоров'я,
- недостатня кількість об'єктів культури і відпочинку,
- відмінність в рівнях підготовки в навчальних закладах міста та села,
- недолік об'єктів сфери послуг (перукарні тощо),
- значна різниця в рівні життя міського і сільського населення (заробітна плата, соціальне забезпечення),
- відсутність перспективи розвитку особистості.

у сфері транспортної інфраструктури

- відсутність (або недостатня кількість/якість) комунікацій для виробничих організацій, відсутність (або недостатня кількість/якість) комунікацій для жителів сільської місцевості, недостатнє забезпечення маршрутів громадськими транспортними засобами.

Вищенаведені причини можна перераховувати далі, причому їх значущість і рівень впливу на розвиток конкретної території залежить від багатьох факторів: ступеня віддаленості від великих населених пунктів, політики місцевих і федеральних органів влади.

Як наслідок погіршення стану інфраструктури відбувається деградація села, що тягне за собою серйозні наслідки: спад сільськогосподарського виробництва; порушення відтворювальних процесів в АПК; формування несприятливих економічних умов діяльності для сільського господарства; збільшення соціальної напруженості в сільській місцевості; зниження рівня добробуту сільського населення.

Все вищевказане обґрунтовує необхідність участі держави в інвестиційній підтримці соціального, транспортного та виробничого розвитку села, яка в сучасних умовах повинна бути спрямована не стільки на збільшення окремих кількісних показників сільськогосподарського виробництва, скільки на здатність аграрного сектора до розширеного відтворення, досягнення більш повного задоволення соціальних потреб і якості життя сільського населення, збереження та примноження об'єктів інфраструктури.

Список літератури.

1. Комар А.С. Організаційно-економічні заходи ресурсозбереження в молочному скотарстві. *Тези міжн. наук.-пр. форуму «Сучасні наукові дослідження на шляху до євроінтеграції»*. ТДАТУ. 2019. С. 36-39.

2. Boltyansky B., Boltyansky O., Boltyanska N. Analysis of major errors in the design of pumping stations and manure storage on pig farms. *TEKA Commission of Motorization and Energetics in Agriculture*. 2016. Vol.16. No.2. 49-54.

3. Болтянський О.В. Зменшення витрат енергетичних ресурсів для отримання сільськогосподарської продукції. *Збірник тез доповідей II Міжнародної науково-технічної конференції «Крамаровські читання» НУБіП.* 2015. С. 54–55.

4. Boltyanska N. Ways to Improve Structures Gear Pelleting Presses. *TEKA. An International Quarterly Journal on Motorization, Vehicle Operation, Energy Efficiency and Mechanical Engineering.* Lublin-Rzeszow, 2018. Vol. 18. No 2. P. 23-29.

5. Болтянська Н.І. Зниження енергоємності виробництва продукції тваринництва за рахунок скорочення енергії на кормоприготування. *Інженерія природокористування.* 2018. №1(9). С. 57–61.

6. Скляр О.Г., Болтянська Н.І. Основи проектування тваринницьких підприємств: підручник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 380 с.

7. Болтянська Н.І. Умови забезпечення ефективного застосування ресурсозберігаючих технологій в молочному скотарстві. *Праці ТДАТУ.* 2016. Вип. 16. Т.2. С. 153–159.

8. Boltyanskaya N.I. The dependence of the competitiveness of the pig industry from it-chnology parameters of productivity of the animals. *Bulletin of Kharkov national University-University of agriculture after Petro Vasilenko.* Kharkov. 2017. Vol. 18. 81-89.

9. Boltyanskaya N.I. The development of the pig industry and the competitiveness of its products. *MOTROL: Motoryzacja i Energetyka Rolnictwa,* 2012. Vol. 14. No3b. 164-175.

10. Boltyanskaya N.I. The creation of optimal microclimate parameters in the conditions of growing shortage of energy in the pig industry. *Scientific Herald of National University of Life and Environmental Science of Ukraine. Series: Technique and energy of APK.* Kiev. 2016. Vol. 254. 284-296.

11. Boltyanskaya N.I. Indicators of an estimation of efficiency of application of resourcesbutGauci technologies in animal husbandry. *Bulletin of Sumy national agrarian University. A series of "Mechanization and automation of production processes".* Amount. 2016. Vol. 10/3 (31). 118-121.

12. Boltyanskaya N.I. The system of factors of effective application resurser-Gauci technologies in dairy cattle in the enterprise. *Scientific Bulletin Tauride state agrotechnological University. Electronic scientific specialized edition.* Melitopol. 2016. Vol. 6. 55-64.